

A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Ajánló

Az idei tavasz legnagyobb „eseménye” a kialakult járványhelyzet. Mindannyiunk élete, napi rutinja jelentősen megváltozott – nem tudjuk, mikor térhetünk vissza a megszokott életünkhöz. Új kihívásokkal szembesülünk, de továbbra sem feledkezhetünk meg a környezetünkről.

Írásainkkal igyekszünk egy kis kitekintési lehetőséget adni a bezártságból, és ajánlunk néhány ötletet, amelyek lehetőséget adnak a gyerekek és a kreatív energiáink lekötésére:

- Egyesületünk közösségi **Szállópor Monitoring Rendszer** kialakításár tervezi.
- Mi épül az **OMÜV** helyén?
- Megkezdődött a **Budapest-Balaton kerékpáros útvonal** kialakítása!
- A több otthon töltött idő lehetőség is: kezdjünk **komposztálni!** Készítsünk a gyerekekkel **rovarhotelt** vagy **denevérszállást!**
- Félév tapasztalatai az új **szelektív hulladékgyűjtés** rendszeréről.
- Téli **madáretetés.**
- Ötven éves a **Föld Napja** mozgalom
- Mi is az a „**Zöld böjt**”?

Barna Zsolt

Tiszta Ég

Egyesületünk Szállópor Monitoring Rendszere

Törökbálinton, a három autópálya ölelésében fekvő településen, a levegőminőséggel kapcsolatban rendszeresen fogalmazódnak meg aggályok. A közlekedés mellett jelentős légszennyező forrást jelentenek a nem megfelelő háztartási tüzelőberendezések és a hulladékégetés. Azonban a légszennyezettségről nem állnak rendelkezésre mérési adatok. A Tiszta Ég célja, hogy olyan társadalmi alapon szerveződő levegőminőség monitoring rendszert alakítson ki Törökbálint területén, mely megfelelő adatokat szolgáltat a közlekedésből származó, valamint a pontszerű szennyező forrásokról. A szállópor szennyezettségnek a város különböző pontjain történő folyamatos mérésével jó közelítéssel kaphatunk információt településünk levegőminőségéről, mely megalapozhatja pontosabb, akkreditált mérőhelyek kijelölését, intézkedési tervek végrehajtását, az intézkedések hatásának a mérését. A megfelelő sűrűséggel telepített mérőberendezések segítségével lehetővé válhat a pontszerű szennyezések forrásának a beazonosítása, így visszaszorítható lesz a lakossági hulladékégetésből származó környezetszennyezés.

PM_{2,5} és PM₁₀ jelöléssel a levegőben található, szilárd vagy folyékony halmazállapotú 2,5, illetve 10 mikrométer alatti részecske méretű szemcséket jelölik. Az ilyen kisméretű finomszemcsés por csak lassan ülepedik a levegőből, belégzése egészségi kockázatot rejt, így ennek koncentrációját egészségügyi határértékkel jellemezzük. Az egészségügyi kockázatot az rejtje magában, hogy ezek a részecskék a garaton túljutva a tüdőbe kerülnek, illetve a PM_{2,5} anyagok ki sem tudnak ürülni, a tüdőben akkumulálódnak.

A szállópor mérésére szolgáló, hozzávetőleg 20 ezer Ft-ból összeállítható, műszaki megoldást az OK Lab Stuttgart Intézet fejlesztette ki egy „Citizen Science” projekt keretében. A berendezés kétféle apró méretű szállópor koncentrációját képes folyamatosan mérni, és az adatokat wifi kapcsolaton keresztül egy térkép alapú online rendszerbe továbbítani. A PM_{2,5} és PM₁₀ részecskék mérésével, az egyéb légszennyező anyagok mérése nélkül is, jól következtethető, hogy milyen a levegő minősége, egészségre gyakorolt hatása.

A projekt célja, hogy településünkön legalább 50-60 mérőberendezést állítsunk üzembe. A hálózat sűrűsége elsősorban azért fontos, hogy az illegális hulladékégetéssel kapcsolatos légszennyezést nagy pontossággal ki lehessen mutatni. A hálózat kiépítésével kapcsolatos feladatokat a Kerekdomb Egyesület fogja össze. Az egyesület rendeli meg a mérőberendezések összeállításához szükséges anyagokat. Az egyesület önkénteseinek segítségével elvégzi a mérőberendezések összeszerelését és segítséget nyújt a telepítésben. **A hálózat résztvevő tagjai egyrészt anyagi támogatást nyújtanak a berendezések beszerzéséhez, másrészt vállalják, hogy ingatlanukon a berendezést üzembe helyezik, üzemeltetéséhez elektromos áramot, valamint internet kapcsolatot folyamatosan biztosítanak.**

A hálózatnak már most van 34 tagja, akik támogatásukról biztosították a projektet, és a mérőberendezés beszerzéséhez és elhelyezéséhez hozzájárulnak. Az első megrendelés csomagot elküldtük a forgalmazók felé. Akik szívesen csatlakoznak a kezdeményezéshez, kérem, jelezzék az info@kerekdomb.hu címen!

Bruder Márton

Ami sokakat érdekel:

Mi fog épülni az OMÜV helyén?

Ahogy a Tervtanács ülésén és a testületi anyagokból kiderült, a volt OMÜV telkét az érdi székhelyű Lakópark Kft. vásárolta meg. A négy – részben önkormányzati tulajdonban lévő – telek összevonásának rendezése jogilag elhúzódott, ezért a megkezdett építési engedélyezési eljárás időszakosan felfüggesztésre került. A területre 3 db hosszú, két szint plusz tetőtér beépítéses épületet terveznek, nagyságrendileg 9 m-es eresz és 12 m-es gerincmagassággal. Az utca felé üveges homlokzat épül, boltokkal, köztük zárt kerítésfalak épülnek. Az épületek nem a telekhatárra kerülnek, hogy ne legyen nyomasztó hatása a szomszédos telkekre, házakra. A hosszú épületek az utcafronton és középtájon lesznek összekötve egy-egy folyosóval, köztük sétálható sávok, részben fedett passzázsok készülnek. A meredeken emelkedő hátsó telekrészre egy függőfolyosó fog kivezetni, ahol erdőszéli pihenőhely lesz kialakítva. A hátsó támfalas tereplépcsők növényzettel lesznek beültetve. Igyekeznek az épületeket, a balkonokat növényekkel befuttatni.

90 db loggiás apartmant terveznek nyugdíjasok részére, 58 m²-es a legtöbb, de néhány 75 m²-es is lesz köztük. Belépő, konyha, fürdő, WC, háló, kis nappali-étkező. A három épület összes alapterülete 8000 m² körül lesz.

Az épületben lesz étterem és jakuzzi, úszómedencés fitness terem, mindkettőt használhatják külső vendégek is. Orvosi ellátás, gyógyszerraktár és mosdató helyiség is szerepel a terveken. Az egyik hosszú épület harmada lesz alapincézve, itt gépészet és raktárak kapnak helyet. Az épületek súlypontja a telek középső sávjában lesz. A telek két hosszanti oldalán parkolók lesznek elhelyezve, hogy a környező lakóházaktól messzebb kerülhessenek az épületek. Remélhetőleg 2 fasor fogja zöldíteni az autóknak szánt területet. A fejlesztés részeként 103 új parkoló kerül kialakításra, amelyből 35 parkoló közcélú lesz a Tüdőgyógyintézet felőli oldalon – ehhez a szükséges területet két kisebb telek hozzáadásával biztosította az önkormányzat. Tudomásunk szerint nem készült olyan vizsgálat, elemzés, amely megnyugtató választ adna arra, hogy a Munkácsy M. utca és a Szt. István utca jelenleg is nehézkesen működő csomópontjának térsége miként fogja elviselni a jelentősen megnövekedő gépjárműforgalmat. Mivel nincsenek számok, így csak durva becsléssel élhetünk: a parkolóhelyek száma alapján akár napi 2-300 újabb gépjármű is megjelenhet a térségben. Javaslatunk, hogy a projekt megvalósításával egyidőben a közterületen található jelenlegi parkolóhelyek száma csökkenjen és átrendezésükkel biztonságosabb, rendezettebb közterületet alakítsunk ki a Szt. István utca és a Művelődési ház között!

Az ideköltöző közel 200 ember a gyalogosan is könnyen elérhető városközpontot étellel töltheti meg: üzleteket, szolgáltatásokat vonzanak majd remélhetőleg ide, tarthatnak életben. Forgalmnövekedéssel mindenképpen jár majd az üzemelés. Munkahelyeket is ad majd az intézmény. A nagy tömegű épületek környezetbe illeszkedését laikusként jelenleg még nehéz megítélni. Viszont az biztos, hogy a le-robbant lakóépületek és a környezettől idegen gyártóüzem látványánál kedvezőbb kép fogja fogadni a városközpontba érkezőt.

A fák kivágása nem az erdőterületen történt, hanem a telken belül. A beruházó nem tudta, hogy engedélyt kell kérnie. Hatósági eljárás végén telepítési kötelezettséget kapott, amit pénzben is megválthat. Milliós nagyságrend. Az is kérdéses, hogy építési engedély híján jogszerű volt-e az 1 métert meghaladó tereprendezés a telek végében?

Kérdésként felmerül, hogy mi a garancia arra, hogy valóban nyugdíjasok vásárolják meg a lakásokat? 58 m² egy-két gyerekes családoknak, ha nem is tágas, de megfelelő élettér lehet. Az is érdekes kérdés, hogy eladják vagy bérleti konstrukcióban fogják üzemeltetni az intézményt? Három épületes lakópark nő ki a telken – ahogy a cég neve sugallja – vagy hosszú távon idősek otthonaként üzemel majd?

Fernengel András

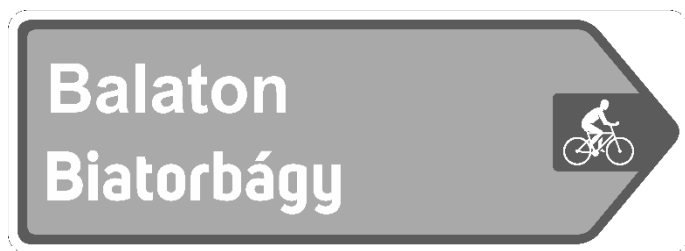
Sok éve kapjuk a híreket, de most végre...

... elindult a Budapest-Balaton kerékpárút kivitelezése Törökbálinton!

Emlékeztetőül: A hosszú évek óta előkészítés alatt álló Budapest-Balaton kerékpáros útvonal (BuBa) részben új kerékpárutakból áll, részben kisforgalmú közutakon vezet majd. Első ütemben Budapest és Etyek között alakítják ki a kapcsolót. A törökbálintiak számára legfontosabb szakasz főbb elemei a biatorbágyi viaduktól Budapestig: a vasúttal párhuzamosan (a régi vasút nyomvonalán) részben új kerékpárút épül, részben a Régi vasútsoron halad. Majd Széles utca – jelenlegi gyalogos felüljáró az M7 felett – Jókai M. utca – Téglagyár utca, innen új kerékpárút épül a Hosszúréti-patak mentén Kamarerdőig, ahonnan kisforgalmú utakon a Kána-tóig lehet eljutni. A tó mentén új kerékpárút épül, majd a Honfoglalás úton lakó-pihenő övezetben érhető el Albertfalva és az odáig már elérő budapesti kerékpárutak, kerékpársávok.

A nem engedélyköteles, burkolatjavítást igénylő beavatkozásokat a Strabag végzi. A Téglagyár utcában és a Széles utcában már fel is marták a töredezett burkolatot és árkojják a szükséges helyeken az úttest szélét. Néhány órás lezárásokra számítani kell majd az aszfaltozások idején. A két réteg aszfalt, a burkolati jelek és a táblázás április végére, május elejére elkészül.

Az M7 fölött átvezető gyalogos-kerékpáros híd felújítása külön projekt lesz. Olyan szinten kell felülről(!) körülállványozni a hidat, hogy semmi ne eshessen az építkezés során a híd alatt száguldó autókra.

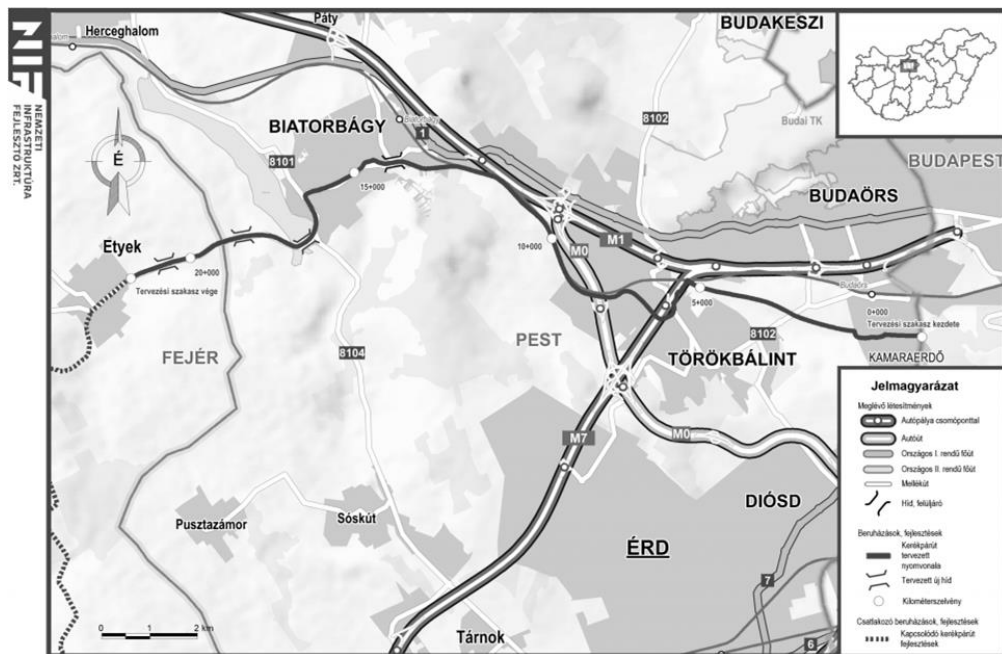
Az engedélyköteles szakaszokat a KM Közlekedéscsőítő Kft. építi. Bár a határidő 2021. év vége, a cég képviselője szerint, ha a kiviteli tervek elkészültek, ami 1-2 hónapot vehet igénybe, nincs akadálya annak, hogy akár ebben az évben kész legyen három, számunkra kulcsfontosságú szakasz:

1. a Kamaraerdő felől a Pistály aljában a patakparton haladó, majd a Fűzfa utcán és a Téglagyár utcán a téglagyári krátert kikerülő és a Bajcsy-Zsilinszky útig vezető kerékpárút,
2. a Budaörsi bekötő kerékpárút, ami az áruháztaktól, az FSD park mellett egészen a patakig, a DEPO-ig vezető szakasz,
3. az Őrház utca meghosszabbításában a vasút mellett induló, egészen Biatorbágyig vezető szakasz.

Ami lassíthatja a gyors, zöldmezős építési folyamatot, azok a közműkiváltások és a biatorbágyi területen igénybe vett kis erdőterület pótlásának hivatali kálváriája. Ha ezekkel nem lenne nagy gond, idén már gurulhatnánk az új kerékpárúton! 2020-ban nem csak a koronavírus miatti karantén, hanem a törökbálinti kerékpárosokat a településre bezáró karantén is – végre – meg fog szűnni!

Fernengel András

A Budapest-Balaton kerékpáros útvonal Budapest-Etyek szakasza (NIF Zrt.)

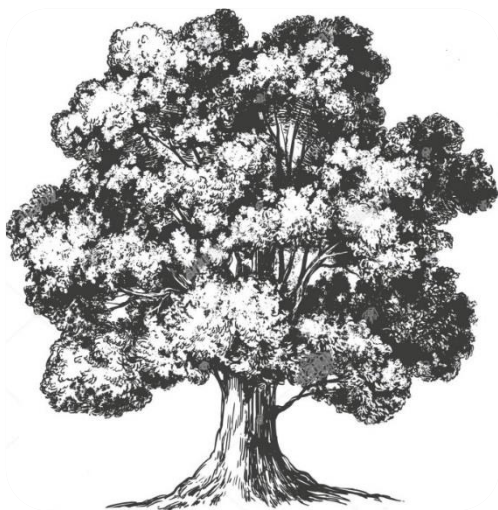

Együttműködési megállapodás és faültetés

Törökbálint Önkormányzata és a Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület (az immár 24 éves) közös tevékenységét Elek Sándor Polgármester Úr kérésére együttműködési megállapodás formájában rögzítette. Ennek hiánya ugyanis megakasztotta az őszi faültetés szokásos menetét. Mivel a megállapodás elkészült, mindkét fél elégedettségére, elhárult az összes akadály a faültetés elől. A szokásos őszi időszak helyett ugyan csak fele mennyiségben és tavasszal, de mégiscsak elvégezhetünk ezt a hálás feladatot. A megállapodás teljes szövege a kerekdomb.hu oldalon olvasható!

És ha már faültetés, nézzük, hogy mi történt az elmúlt fél évben! Ősszel az Auchan homlokzatánál ültettünk el 16 fát, amiket az áruház vásárolt. Télen (zárás után) lepermeteztük az áruház belső terében a rengeteg gyapjas tetű által kínozott beltéri fákat. Sajnos néhány túlélő újra elszaporodott, ezért tavasszal is meg kellett ismételnünk ezt a műveletet. Márciusban 41, az önkormányzat által beszerzett fát ültettünk el Törökbálint 16 helyszínén. Ezek mellett még 150 apró, erdészeti csemetét ültettünk el, részben az Auchan környékén, részben más, fásításra váró területeken. Szintén az Auchan köré ültethetünk 3 hárs és 2 ostorfát az utolsó üresen álló helyekre. Ezeket is az áruház vásárolta. Ezzel az Auchan összes elképzelhető, faültetésre alkalmas helyére csemetét telepítettünk. Miért? Mert az Auchan Törökbálint áruházvezetője elkötelezett a faültetések mellett, és minden eszközzel támogatja a fák telepítését és gondozását! Mi partnerek: ötletadók és kivitelezők vagyunk. Bár minden törökbálinti cég hasonlóan támogatná a fák ültetését! Ráadásul ezek a fák is Törökbálinton nőnek... És azt se feledjük, hogy „*Think globally, act locally!*” vagyis gondolkodj globálisan és tedd meg helyben, amit lehet! Minden fa érték, bárhol él.

A nyári locsolásra készülve beszereztünk egy alacsonyabb, ezért stabilabb, ráadásul nem korhadó, műanyag raklapra szerelt víztartályt. Köszönjük Polgármester Úr segítségét, aki kérdésünkre úgy reagált, hogy azonnal átutalta a tartály árát az egyesület számlájára! Hamarosan kezdődik a tavaszi nyári locsolási szezon. Sok segítő kéz-

re lesz szükségünk: aki szívesen segít a következő hónapokban havi 1-2 alkalommal néhány órát, jelezze az info@kerekdomb.hu címen! Ne feledjük: egy fa annyit növekszik egy évben, amennyi vizet kap az aszályos hónapokban. Igazi családi program: gyerekek is, felnőttek is örömmel öntözik a fákat – mindenki érzi, hogy fontos és jó dolgot teszünk.

Tavasszal ennyit tehattünk Törökbálint faállományának gyarapításáért! A folyamat a megszokott közös munkával történt most is: az önkormányzat és a Kerekdomb jelölte ki, egyeztette a lakókkal a helyeket és a fajokat; az önkormányzat rendelte meg, fizette, segítette a gödörásásban és szállította a helyszínekre a fácskákat. A kerekdombosok ültették, csövezték a csemetéket, és locsolják, metszik három éven át, míg saját lábukra nem állnak a fiatal, átültetett kis fák. Összehangoltan, kevés hibával ment ez most is. Köszönjük minden érintett törökbálinti segítségét!

A legfontosabb, hogy ismét 200 fával több növekszik, mindannyiunk örömére, Törökbálinton!

Fernengel András

Komposztálás:

a környezetkímélő kertápolás egyik legfontosabb eleme

Hajtanak a gyomok, lombosak a fák, a konyháról pedig mindig érkezik egy kis krumpli- vagy almahéj. Ha ezeket a vegyes szemétbe öntjük, elveszítjük értékes szerves anyagaikat. Ha egy komposztládába kerülnek, akkor humusszá válnak és a következő növénygenerációkat gazdagítják.

Ha kicsit belegondolunk, nagyon szép az a tény, hogy a talaj értékes humusztartalma a korábban élt élőlények testének anyagaiból megmaradt, le nem bomló esszencia, ami a következő generációkat életeti. Egyetlen élőlény sem élt hiába, mind gazdagítja a földi létben utána következőket.

Nem kell hozzá más, csupán egy-két négyzetméter a kert sarkában és egy fából vagy újrahasznosított műanyagból készült keret vagy láda, ami nedvesen tartja a kupacot és hagyja, hogy dol-

gozzanak benne az erre szakosodott melósok. Férgek, baktériumok, gombák, lárvák. Ők elvégzik a dolgukat: huszadára csökkentik a térfogatát a szerves hulladéknak. Dugig tömhetjük évente 8-10 alkalommal, de három- négy nap múlva újabb adag befogadására kész a láda! Mire a vegyes szerves hulladék a kupac aljára ér, szagtalan, morzsalékony sötét anyaggá, humusszá varázsolják a szakmunkások.

A komposztálás kicsit felgyorsítja a természetes bomlási folyamatot, hisz a ládán kívül többször kiszárad, átfagy a lebomló növényi törmelék. Gyorsan dolgozik a láda, miközben szinte semmi dolgunk vele! Nagyon nagy melegben néha 1-1 öntözőkanányi vízzel meg kell öntözni, hogy ki ne száradjon a kupac, mivel szárazon nem tudnak a munkások termelni. Ezen kívül évente egyszer ki kell az aljáról termelni a kész humuszt. Mit csinálhatunk vele? Gazdag virágföldként hasznosíthatjuk: cserépbe virág alá, veteményesbe szerves trágyaként, gyepebe szétoszorhatjuk tápanyagpótlás gyanánt, faültetésnél a csemeték alá rakhatjuk, hogy segítsük a kis fák újratekésedését az első éveikben.

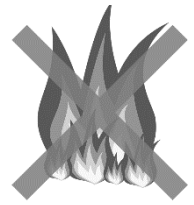

Röviden: hulladékból értéket teremtünk, minimális munkával, a természet erejével. Ráadásul a másik oldala is pozitív a folyamatnak! Nem adunk többletmunkát a város gondnokság embereinek, kevesebb hulladékot utaztatunk benzint vagy gázolajat égetve kilométerek sokaságán át, és nem kell pénzt kiadnunk a zsákok vásárlására, nem kell időt pazarolnunk a zsákok megtömésére. Bár minden (kerti) tevékenységünk ennyi értéket hordozna magában!

Ha kérdése van, szívesen válaszolunk, segítünk! Kérdezzen az info@kerekdomb.hu címen! Segítünk!

FA

Ne égeds el!

A hulladékok égetése veszélyes és tilos!

Ezzel a címmel dobták be egyesületünk tagjai ősszel minden belterületi postaládába az önkormányzat szórólapját. A Levegő Munkacsoport szakmai segítségével készült írás tájékoztatást nyújtott arról, hogy miért tilos a hulladék égetése akár szabadtéren, akár kazánban, kályhában. Sokan észleljük, leginkább a szaga alapján, ha valahol hulladékot, műanyagot égetnek. A szórólap arról is tájékoztatta a lakosságot, hogy mit tehetünk annak érdekében, hogy megszünjön a hulladékégetés.

1. A tájékoztatás, a figyelemfelhívás lehet az első lépés, ha beszélő viszonyban vagyunk az égető személlyel. Még mindig lehetnek olyanok közöttünk, akik nem tudják, hogy milyen káros tevékenység a hulladékégetés.
2. Ha nem szeretnék felvállalni a figyelmeztetéssel járó feszültséget, jelezzék a polgármesteri hivatalnak, ha égetést észlelnek. Telefonon a 23/335-021 / 260 vagy 296-os melléken, emailben a hivatal@torokbalint.hu címen jelezhetik a problémát. Jelezhetik a Kerekdomb Egyesületnek is, ha az jobban esik: info@kerekdomb.hu vagy 23/331-546. Ne tekintsék ezt feljelentésnek! Egyrészt, a bejelentő anonimitására nagyon figyel mindenki. Másrészt: első körben a hivatal munkatársai és az egyesület tagjai is személyesen felkeresik az égetést végző személyt, kéri, tájékoztatják, felajánlják a hivatal segítségét. Két esetben sikerült már megértetni a problémát és megszüntetni a káros szokást! **EZ A LEGFONTOSABB LÉPÉS AZ ÉGETÉS MEGSZÜNTETÉSE ÉRDEKÉBEN: JELEZZÜK, HA ILYEN ESETTEL TALÁLKOZUNK!**
3. Ha ez nem segít, és ugyanott újabb égetést észlelünk vagy újabb bejelentést kapunk, akkor mi is a hatóságokhoz fordulunk, mert ez a helyzet azt jelenti, hogy van, aki a szép szóból nem ért. Ekkor már a hatóságok segítségére van szükség. Ez hat esetben történt meg ebben a fűtési szezonban. A járási hivatalt a zoldhatosag@pest.gov.hu címen érhetik el Önök is és mi is. Aki nem ért a szóból, az viselje a következményeket!

AZT GONDOLOM, SENKINEK NINCS JOGA AHHOZ, HOGY A KÖRNYEZETÉBEN ÉLŐ EMBEREK SZÁMÁRA SÚLYOSAN MÉRGEZŐ ANYAGOKAT JUTTASSON A LEVEGŐBE! ENNEK ÉRDEKÉBEN KÉREM, JELEZZÉK, HA HULLADÉKÉGETÉSEL TALÁLKOZNAK!

Fernengel András

Rovarhotel és denevérszállás

A körülöttünk élő **rovarok elengedhetetlen szereplői a környezetünknek**. Segítenek a gyümölcsfák beporzásában, dolgoznak a növényi hulladékok lebontásán, táplálékot biztosítanak a madaraknak. A rovarok száma elképesztő mértékben csökkent az elmúlt évtizedekben – de segíthetünk nekik!

Egy rovarhotel nem csak kertünk díszje lehet, hanem egész évben nagyon hasznos a kertben élő rovarok számára, hiszen egyes rovarok fészekként használják és itt rakják le tojásaikat, mások számára a téli hibernálódás időszakában nyújt menedéket.

A rovarhotel készítés egyszerű, **gyerekekkel elkészíteni izgalmas közös program**. Bármelyik kertben megtalálhatók a szükséges alapanyagok: kéregdarabok, ágak, fadarabok fűrt lyukakkal, nád, bambusz, toboz, kövek, lyukacsos téglák, stb. és néhány deszka, amivel ezeket össze tudjuk fogni.

Minél több anyagot használunk, annál többféle vendége lesz a hotelnek. Fontos, hogy a hotel védett legyen a csapadéktól, és alulról se tudjon átmedvedesni.

Külön figyelmet érdemelnek a **vadméhek**, akik a háziméhekhez hasonlóan szintén rengeteget dolgoznak értünk. A vadméhek egyik közös tulajdonsága, hogy nincs tartalék élelmük, ezért ők mindig dolgoznak. A beporzást akkor is elvégzik, amikor a háziméhek nem dolgoznak vagy a méhészek máshova telepítik őket.

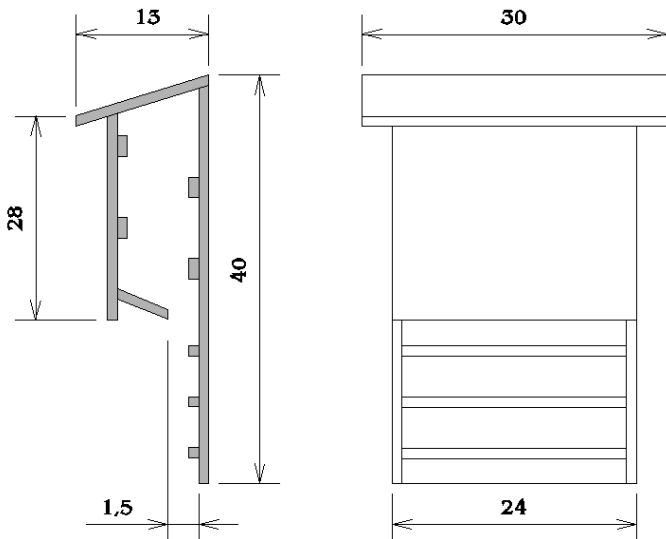
Különböző méheknek különböző otthonokra van szükség. Van amelyik üregeket vág a talajba, járatot fúr a fa törzsébe, van, amely üreges növényi szárát használ bölcsőnek, vagy épp kőrákások, falak hézagaiban fészkel. Ennek megfelelően különböző otthonokat készíthetünk nekik.

Mindenekelőtt legyen egy félreeső hely a kertben, amit nem permetezünk. Ha itt nem vágjuk túl gyakran és túl rövidre a növényzetet, máris adott a hely a talajban lakó méheknek. Az itt elhelyezett rovarhotel, vagy akár egyszerűen csak a kerítésre kötözött 10-15 cm hosszú, maréknyi üreges szárú nád, bambusz számos fajnak adhat otthont.

Persze vannak olyan rovarok, amelyeket nem kedvelünk, különösen igaz ez a szúnyogokra. Egy **denevér naponta akár 1000 szúnyogot is elfogyaszt**, de nem csak ezért érdemes nekik segítenünk!

Az öreg, odvas fák hiányát, a modern, résmentes épületek térhódítását az odúköltő madarak mellett az egész Európában veszélyeztetett, hazánkban is védett denevérek sínylik meg leginkább. Ezért készíthetünk nekik denevérodút.

A **denevérodú** hasonló a mesterséges madárodúkhöz, de a bejárati nyílása általában alul helyezkedik el, a denevérek bejutását kapaszkodó keresztlécek vagy a drótháló segíti. Kihelyezhetők fatörzsekre vagy felakaszthatók faágakra, de felszerelhetők épületekre is. Elkészítésük nem igényel komoly szakértelmet, némi barkácsolással elkészíthetjük a házi szúnyogvadászaink új szállását.

Számos példát találhat a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület honlapján¹, vagy egyszerű tervrajzokat a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület honlapján².

Barna Zsolt

Ajánlott linkek:

1.: <http://www.mme.hu/deneverodu>

2.: <http://www.mlbe.hu/evkonyv/evk96/barlangv/denever.htm>

A megújult szelektív hulladékgyűjtés

Mit gondolnak: JOBB vagy ROSSZABB?

Az új típusú szelektív hulladékgyűjtés bevezetése óta jó néhány hónap eltelt már. Érdemes áttekinteni a tapasztalatokat, és persze jó lenne korigálni a felmerült hibákat.

POZITÍVUMOK

Kétségtelen előny, hogy nem fetrengenek hulladékos zsákok a zöldhulladékkal teltek mellett az utcákon, több esetben napokon át. Rendezettebb lett a településkép.

A kétheti gyakoriság is beláthatóbb időtáv, mint a korábban megszokott havi ritmus.

A tájékoztató szórólap alapján elég jól érthető, hogy mi kerülhet a szelektív halmazba. Ezen sokat egyszerűsített az egy fázis.

PROBLÉMÁK, KÉRDÉSEK, NEGATÍVUMOK

Sok háztartásban olyan hatékonyan, figyelmesen végzik a szelektálást, hogy egy kuka nem elegendő két hétre, így mégis csak ott vannak a többletet tartalmazó nylon zsákok az utcán. Akiknek van rá helyük, biztosítani kellene még egy, vagy nagyobb szelektív kukát.

A többlet hulladékot saját pénzen vett, átlátszó zsákokba kell tölteni. Utánajárás, kiadás.

A zöldhulladékos zsákok későn érkeznek, gyengék, szakadnak, közel sem lehet a névleges mennyiséget beléjük tölteni. Az ügyfélszolgálat zárva, „A zöldhulladékos zsákok kiosztásának módjának kidolgozása még folyamatban van, Társaságunk kéri szíves türelmét Ügyfeleink részéről.”

Több esetben kimaradnak vegyes vagy szelektív járatok. Ki kellene alakítani egy tájékoztató rendszert, ahol jelzi a szolgáltató, hogy miért marad ki egy járat és mikor kerül sor a pótlására.

Kell-e 2020. évi matricát ragasztani a szelektíves gyűjtőedényre? Ha igen, akkor azt küldi a Vertikál vagy külön kell igényelni?

Azt írja a Vertikál az idei tájékoztatójában, hogy bármilyen lehet a gallyak átkötésére használt zsinór. Ez a gyakorlatban azt jelentené, hogy megszűnt a zöld, megvásárolható zsinór, és így ez a szolgáltatás mostantól ingyenes, mennyiségi korlátozás nélkül?

FELMERÜL a kérdés, hogy ha a vállalatok, intézmények számára nem adott és nem is kötelező a szelektív hulladékkezelés, akkor az üzemekben, intézményekben keletkező hatalmas hulladéktömeg megy a vegyesbe? Luxus lenne...

És **FELMERÜL** a kérdés, hogy ha három helyre, jó messzire (Siófok mellé – Som, Szekszárd mellé – Cikó és Dunaújvárosba) szállítják a szelektív hulladékot, valóban környezetkímélő tevékenységet folytatunk-e ezzel?

Fernengel András

Madáretetés Törökbálinton 2019/2020

Idén március közepén a tizenharmadik madáretetési szezonját zárta a Kerekdomb Egyesület a törökbálinti erdőben.

Tavaly év végén is az éjszakai fagyok megjelenésével december elején kezdtük az etetők rendszeres feltöltését. 16 hétvégén, egyesületünk mintegy 12 önkéntese végezte ezt a tevékenységet.

Három útvonal mentén, mindösszesen 70 madáretetőt töltögettünk heti rendszerességgel. Az etetők többségében fából készült, nyitott etetők, kisebb részben műanyag pillepalackokból készült önetetők.

Nagyon fontos a madáretetők folyamatos feltöltése, mert az odaszoktatott madarak naponta számítanak az eleségre és az etetés megszakadása a téli hideg időszakban az állatok pusztulásához vezethet. Az etetőkön leginkább a szén-, a kék- és a barát-cinege, valamint a csuszka, a harkály, az erdei és a fenyőpinty, a meggyvágó, a zöldike, a tengelic és a csíz megjelenése a jellemző.

Az előző évinél jóval melegebb tél ellenére is a korábbival azonos, 1 tonna mennyiségű fekete napraforgó mag került kihelyezésére Törökbálinton az etetési pontokon.

A magot ezen a télen már második alkalommal a Pilisi Parkerdő biztosította egyesületünk számára. Ezt ezúton is nagyon köszönjük nekik, tartsák meg a jó szokásukat!

Bővebb információt a madarokról, madáretetésről a Magyar Madártani Egyesület honlapján a www.mme.hu/madaretetes címen lehet olvasni.

Nagyon fontos, hogy nyáron se feledkezzünk meg a madarokról! Ugyan etetni nem kell őket, de a hosszú forró és száraz nyári időszakokban nagy segítség számukra, ha kertünkben elhelyezünk egy madáritatót és gondoskodunk számukra a friss vízről.

Fekete Lajos

Ötven éves a Föld Napja mozgalom

„Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?”

1970. április 22-én egy amerikai egyetemista, Denis Hayes és barátai mozgalmat kezdeményeztek a természet aktív védelme érdekében, a környezettudatosabb életmód mellett. Létrehozták a Föld Napja Hálózatot, azzal az üzenettel, hogy mindenki a saját életében is sokat tehet azért, hogy a Föld élhető hely maradjon. Már az első alkalommal több, mint 25 millió amerikai csatlakozott a mozgalomhoz, hatalmas változást indítva el az Egyesült Államokban. Környezetvédő szervezetek születtek, sokan változtattak a személyes életvitelükön. Húsz évvel később, látva a természet további pusztulását, hírközpontot indítottak, hogy világszerte terjesszék a környezet rombolásáról szóló híreket és a helyi cselekvésre lehetőséget adó programokat. Azóta közel 200 országban alakultak csoportok, amelyek helyben kezdték el szervezni a Föld Napja akciókat, hazánkban harminc éve alakult a Föld Napja Alapítvány.

Sok előrelépés történt az elmúlt ötven évben a világon, a mozgalom több célja teljesült: van szelektív hulladékgyűjtés, egyre nagyobb arányban használjuk a megújuló energiát, sokan próbálnak egyénileg tenni a környezetért. Ennek ellenére, egészen 2020 márciusáig sokaknak természetes volt a rendszeres külföldi utazás, az új ruhák vásárlása akár havonta többször, az energiapazarlás. Nőtt az ipari termelés, a természetes erőforrások növekvő felhasználása, és ezzel egyre súlyosabb jelei mutatkoztak az éghajlat felmelegedésének – viharok, a tengerszint emelkedése, visszafordíthatatlan változások a Föld folyamataiban.

Márciusban aztán alapjaiban változott meg az életünk: ami száz éve nem történt meg – egy vírus világméretű járvánnyá nőtt, karanténba kényszerült a világ egy jelentős része, a szabad mozgás megszűnt az országok között, csak a legfontosabbakat lehet megvásárolni, otthon töltjük az időnket.

Mikor ezt írom, még csak néhány száz szűrt beteg van Magyarországon, de már most körvonalazódik néhány fontos tanulság, ami a Föld védelmére is lefordítható:

- Ha nagy a baj, néha elkerülhetetlenek a drasztikus döntések. Az emberek többsége elfogadja ezeket a nehéz döntéseket, ha megértik, miért van erre szükség, és igyekeznek a saját életvitelén változtatva támogatni a megoldást.
- A tudományra szükségünk van, a tudományos eredmények megkérdőjelezése üzleti vagy politikai érdekek miatt káros, sokszor emberek életébe kerülhet.
- Nem lehet halogatni a cselekvést, mert ha elszabadulnak a folyamatok, visszafordítani egy pont után nagy veszteséggel járhat vagy tán lehetetlen.

Az ötvenedik Föld Napja történelmi jelentőségű időkben jön el. Most mindenkit az foglalkoztat, hogy a hozzá közelállókát biztonságban tudja, és az egyik legfontosabb, ami az aggodás napjaiban a ritka megnyugvást adja, az az ébredő természet, a tavasz határozott jelei, a virágzó növények, fészkelő madarak. Tehetsz most is a természetért: főzz-süss otthon, komposztálj, válaszd a kevésbé csomagoltat, ültess kiskertet, vásárolj annyit, amennyi szükséges és ne többet. Változik a világ, most tanuljuk, hogy mire vagyunk képesek az együttműködésben, hogyan tudunk változtatni egy fontos cél érdekében – remélem, emlékezni fogunk erre, mikor véget ér ez a nehéz időszak, és alkalmazni tudjuk majd az élőhelyünk, a Föld megőrzésére is.

dr. Szedlay Gyöngyi

Jelen lapszámunk támogatója a Biofilter Zrt.

„Zöld böjt”

Hortobágyi Cirill OSB, pannonhalmi főapát hamvazószerdán, a húsvét előtti negyven napos böjt kezdetén „zöld böjtöt” hirdetett a közösségi médiában, és csatlakozásra buzdított.

„Ezt a 40 napos időszakot adjuk a teremtésnek. Keressük meg azt, hogy miben kell megújulnunk, környezettudatossá válnunk, tulajdonképpen megtérnünk. Mindenkit arra hívok, hogy induljunk el ezen az úton. A keresztények a nagyböjtben gyakran konkrét fogadalmakat tesznek: miben változok, mit ígérek, miről mondok le?” – írta oldalán a bencés szerzetesek előljárója.

A Zöld böjthöz öt szempontot adott útmutatásként:

1. Takarékoskodj az energiával!
2. Tudatosan vásárolj!
3. Tölts több időt a természetben!
4. Táplálkozz egészségesen!
5. Tekints magadra teremtményként, aki Isten vendége a földön!

A főapát arra kérte barátait, munkatársait, diákjait, hogy jó lélekkel vállalják ezt a kezdeményezést. A felhíváshoz csatolt fotón Cirill atya nagy T betűt formáz a kezével, és azt javasolja azoknak, akik csatlakoznak a felhívásához, hogy ők is készítsenek hasonló fotót és cseréljék le erre a profilképüket, legyen ez a Zöld böjthöz való csatlakozás egyezményes jele, ezzel kifejezve, hogy időt adunk a teremtésnek.

A kezdeményezésnek az ad különleges tartalmat, hogy a meghirdetése után pár nappal érte el országunkat is a koronavírus járvány, ami rövid idő alatt fenekestül felforgatta eddigi megszokott életünket. Eleinte persze nem akartuk ezt elfogadni, a többség műbálhénak, felesleges hisztinek gondolta az egészet. Azután ahogy jöttek a hírek, beszámolók a környező, nyugati országokban kialakult helyzetről, az elemzések a láthatatlan ellenség erejéről, jött a következő fázis, a pánik, az esztelen bevásárlás, spájzolás. Mindegy, hogy a másíknak annyi sem jut, hogy a normál napi szükségletét biztosítsa, nekem legyen egy hónapra elég ellátmányom otthon... Tisztelet azoknak, akik ebben a helyzetben is tudtak önmérsékletet gyakorolni, és a második „T” szellemében tenni!

Azóta, aki tehetett, „hómofiszba” vonult, a gyerekek is otthon maradtak. Látványosan csökkent a forgalom a nagyvárosokban, a tömegközlekedés is takarékos üzemmod-

ra váltott. Budapesten megnőtt a kerékpáros forgalom, és valószínűleg a gyalogos közlekedés is, hiszen jelen helyzetben ezek a legbiztonságosabb módjai a mozgásnak. Kevesebb repülő szántja az eget, visszavettek a gyárak a termelésből, hiszen sok termékből jelentősen kevesebbet fogyasztunk. Ez persze most kényszerhelyzet, és sokak megélhetését veszélyezteti, de talán elgondolkozik a világ, hogy jó-e nekünk ez az eszméletlen pazarlás, amit az elmúlt időben műveltünk. A zöld bőjt első pontja...

Mivel minden kimozdulás veszélyt hordoz magában, és a boltokban sem mindig lehet minden szükséges élelmiszert kapni, elindultak a fokozottabb önellátásra buzdító a kezdeményezések. Egyre többen posztolják a saját sütésű kenyereikről készült fotókat, és itt Törökbálinton is sokan veteményest alakítanak ki a kertjükben, elgondolkoznak azon, hogy baromfit tartsanak. Az egészségük megőrzésének érdekében sokan mennek sétálni az erdőbe. Lám, a harmadik és negyedik „T” megvalósítása sem olyan nagy ördögösség...

Végül az utolsó pont talán a legizgalmasabb. Tekints magadra teremtményként, aki Isten vendége a földön. Az elmúlt időben már kezdtük talán „halhatatlannak” érezni magunkat. Nőtt a várható élettartam, egyre több betegséget tudunk kezelni, gyógyítani, nem nélkülözünk, egyre kevesebb a szenvedés az életünkben (a meglevő nélkülözéstől és szenvedéstől pedig elfordítjuk a tekintetünket, amit nem látunk, az nincs is). És akkor jön egy szabad szemmel láthatatlan lény, és összetöri a gondosan felépített kristálypalotánkat, szembesít bennünket a kiszolgáltatottságunkkal.

Az idej nagybőjt különösen is megállásra, magunkba nézésre, az életünk átgondolására szólít fel. Ha összefogunk, akkor – ha áldozatok árán is, de – minden értelemben túl lehet élni ezt a járványt. A világ már nem lesz olyan, mint előtte, rajtunk is múlik, hogy jobb, vagy rosszabb lesz! Csatlakozzunk a Zöld bőjthöz, tegyünk együtt a Föld megmentéséért!

Németh Balázs

Egyesületünk tavaszi és nyári programjai

A 2020 tavaszára és nyarára tervezett programjaink egy része a járványügyi helyzet miatt elmarad vagy a korábbiaktól eltérő módon kerül megszervezésre. Kísérje figyelemmel honlapunkat!

FALOCSOLÁS

A falocsolás a járvány idején sem állhat meg, a csapadék már nagyon hiányzik a tavasszal ültetett fáink felszínközeli gyökereinek. Hamar itt lesznek a 30 fokok is, amikor több száz fának kell megadnunk az életben maradáshoz, növekedéshez szükséges vizet. Az autót, utánfutót, tartályt, tömlőt az önkormányzat biztosítja, a munkaerőt a Kerekdomb Egyesület tagjai és támogatói adják. A járványügyi helyzetre tekintettel egy-egy locsolási kört egy háztartásban élőknek célszerű elvégezni – tökéletes családi program! Egy locsolás kb. 2 órát vesz igénybe.

Aki alkalmilag vagy rendszeresen szívesen segít a fák öntözésében, jelezze az info@kerekdomb.hu címen!

A járványhelyzet változásával megnyíló lehetőségekről, újrainduló programjainkról honlapunkon, a <http://www.kerekdomb.hu> oldalon adunk tájékoztatást.

Jelen lapszámunk színes, mellékletekkel bővített digitális változatát megtalálhatja honlapunkon, ha mobiltelefonjával leolvassa a következő kódot:

Kék Ég - A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Felelős kiadó: Fernengel András, Szerkesztő: Barna Zsolt

E számunk szerzői: Barna Zsolt, Bruder Márton, Fekete Lajos, Fernengel András, dr. Horváth Gyöngyi, Németh Balázs, dr. Szedlay Gyöngyi

Készült a Stil Art Bt. nyomdájában 4000 példányban

Az egyesület postacíme: 2045 Törökbálint, Felsővár u. 68.

Telefon: 23/331-546, e-mail: info@kerekdomb.hu